

Toespraak van Bruno Tobback • 18 september 2011

Óns Vlaanderen

Allereerst wil ik jullie allemaal, al onze leden, bedanken voor de warme steun. En in het bijzonder twee van jullie, namelijk Dirk en Caroline. We weten allemaal dat zij deze partij hebben overgenomen in moeilijke omstandigheden, en dat ze ons door vier moeilijke jaren hebben geleid, met veel inzet en koppigheid. Daar hebben ze allebei meer dan hun handen aan vol gehad, vanaf de eerste dag. Maar zoals het past geven zij vandaag hun verantwoordelijkheid door. Caroline kan afscheid nemen van deze functie met een akkoord op zak over een probleem dat de Belgische politiek veertig jaar lang heeft bezig gehouden (B-H-V, red). Daarmee heeft ze bewezen dat de leuze die sommigen wel eens ijdel in de mond durven te nemen, waar is: *Nil Volentibus Arduum*. Als je doorzet, boek je resultaat. Maar je moet wel onthouden om door te zetten. En dat hebben ze allebei gedaan. Ik denk dan ook dat ik ook namens u spreek als ik zeg: dank u, Dirk, dank u, Caroline.

Ik ben zelf een beetje geschrokken van de uitslag van deze voorzittersverkiezing. Ik moet u zeggen, sinds ik heb aangekondigd dat ik een team vorm met Joke vallen de internationale aanbiedingen de bus in als confetti. Maar nu kunnen we natuurlijk niet meer weg. En we willen dat ook niet. Zeker niet na wat we de afgelopen maanden hebben gezien: het enthousiasme bij afdelingen die uit vakantie zijn teruggekomen om onze kandidatuur te ondersteunen. Bij al die leden die de afgelopen weken en maanden met ons zijn komen discussiëren – ik hoop dat ze dat willen blijven doen. Al die leden die ook bereid waren om af en toe eens tegengesproken te worden – ik hoop dat ze ook dat willen blijven doen. En al die leden die ons een prachtig resultaat hebben bezorgd.

Een resultaat dat de lat hoog legt voor de ambitie die we koesteren, namelijk om wat bovenaan onze intentieverklaring staat, ook waar te maken: de vertegenwoordigers worden van een ander Vlaanderen.

We zijn het beu om het begrip ‘Vlaanderen’ te laten verworden tot een synoniem van pessimisme en conservatisme. We zijn niet bereid om daaraan toe te geven. We zullen, als sociaaldemocratische partij, onze waarden blijven vertegenwoordigen. En ik ga het maar één keer zeggen: al onze mandatarissen, van de OCMW-raadsleden in het kleinste dorp tot onze ministers in Brussel, zijn verkozen in Vlaanderen, door mensen die wonen in Vlaanderen, en die kiezen in Vlaanderen. **Dit is een 100 procent Vlaamse partij. Maar wel één die nog gelooft in waarden als rechtvaardigheid en vooruitgang, en die nog gelooft in het belang van samen investeren in gemeenschappelijke vooruitgang. Dat is óns Vlaanderen.**

•

Vertrouwen is een betere raadgever

We doen niet mee met wie beweert dat dit onvermijdelijk en onherroepelijk de eerste generatie is die het slechter zal hebben dan haar voorgangers. We doen niet mee met wie ons uitlegt dat de enige rol van de politiek nog is om die neergang, die achteruitgang te begeleiden en zo pijnloos mogelijk te laten verlopen. Als dat de enige ambitie is die je in de politiek nog hebt voor je gemeenschap, dan vraag ik me af waarom sommigen nog in die politiek blijven.

Wij blijven. Wij blijven, omdat het onze ambitie is een ander verhaal te vertellen. Wij blijven, omdat wij ons nog herinneren dat iemand aan het begin van de uitweg uit de langste economische crisis van de vorige eeuw, de woorden sprak: *“We have nothing to fear, but fear itself”*, en omdat we ons nog herinneren dat die woorden ons hebben geleid naar de langste periode van welvaart die we ooit samen hebben gehad. **Angst is de slechtste raadgever voor een land, voor een partij, voor eender wie. Wij gaan naar die raadgever niet luisteren. Nu niet en nooit. Want wie angst heeft wordt altijd uitgebuit en bedrogen.**

Ik zal u een voorbeeld geven. Als voormalig minister van Pensioenen word ik nog heel vaak door mensen aangesproken die me vragen hoe we iets gaan doen aan hun zorgen over en hun angst voor hun toekomstige pensioen. En ik zal niet de enige zijn, want als je wil weten hoeveel mensen er bezorgd zijn over hun pensioen, dan volstaat het om alle gepensioneerden samen te tellen met alle werkende mensen die bijdragen betalen. Hoeveel van die mensen hebben zich in de voorbije twintig jaar, op basis van die ongerustheid, laten overtuigen om bijvoorbeeld aan pensioensparen te doen? En hoeveel van hen hebben pas in de voorbije twee jaar ontdekt dat je daar geld aan kan verliezen? Hoeveel van die mensen hebben nu pas gezien dat in die folder, onder de grote titel *“Zorg voor je toekomst, fiscaal aftrekbaar”*, ook in kleine lettertjes stond: *“Dit is een risico-belegging”*? En wat is het resultaat daarvan? Wel, dat wie het afgelopen jaar 65 jaar is geworden, drie k  er betaald heeft. Een keer in bijdragen aan ons gezamenlijke pensioenstelsel. Een keer in bijdragen aan dat pensioensparen. En nog een keer aan het redden van die bank die met zijn of haar geld, zotte dingen heeft gedaan en dat spaargeld verkwanseld heeft. **Die mensen hebben drie keer betaald en zijn twee keer gerold, omdat men misbruik heeft gemaakt van hun angst.** Dat, vrienden, mogen we niet laten gebeuren.

•

Samen investeren gaat sneller vooruit

We moeten mensen er dus opnieuw aan herinneren dat de enige bijdrage die hen geld heeft opgebracht, hun bijdrage aan ons pensioenstelsel was. Niet dat dat stelsel vrij was van fouten, maar wel omdat het berust op een ander principe: dat we allemaal beter af zijn als we samen risico’s dragen, als we die samen delen. En je moet echt niet geschoold zijn in die ideologie om dat te weten, want we weten dat al eeuwen. **We weten dat het sneller vooruitgaat, en dat we verder geraken, als we samen aan de kar trekken. Het is een eeuwenoude wijsheid dat het beter gaat als we samen investeren in goede zorg, in goed onderwijs, in goede infrastructuur, in bescherming voor wie die nodig heeft en in kansen voor wie talent heeft.**

Dat is wat ons de partij van de vooruitgang heeft gemaakt, en dat dat blijven we ook in moeilijke tijden verdedigen. Want ja, het gaan moeilijke jaren zijn, en we gaan ons die vraag allemaal stellen: zijn we in staat om in die moeilijke tijd te blijven geloven in investeringen, in gemeenschappelijke vooruitgang? Of geven we toe aan de heel begrijpelijke drang – we voelen die allemaal – om onze eigen centen in onze eigen matras te stoppen en te hopen dat niemand ze daar vindt? Die keuze, vrienden, kan voor ons als partij niet zo moeilijk zijn. Het kan niet zo moeilijk zijn om te kiezen voor dat principe van vooruitgang en van samen investeren, van gemeenschappelijke vooruitgang. Maar hou er rekening mee dat het in de praktijk moed zal vergen om dat te doen, op nieuwe manieren en langs nieuwe wegen.

•

Ieder  en moet meebouwen aan de toekomst

We moeten de moed tonen om duidelijk te maken dat ieder  en aan die kar zal moeten trekken. Te beginnen met degenen die vandaag ontsnappen aan het leveren van hun bijdrage. Via gesofisticeerde spits technologie  n

op fiscaal vlak. Via managementvennootschappen. Noem maar op. Maar dat geldt ook voor diegenen die ontsnappen door gebruik te maken van de achterpoortjes van ons te ingewikkelde sociaal systeem. **Wie arbeidsplaatsen vernietigt omdat-ie er zelf beter van wordt, moet bijdragen. Maar ook wie die arbeidsplaatsen niet invult, omdat het hem niet goed uitkomt. Wij zullen altijd onvoorwaardelijk opkomen voor wie niet kán bijdragen. Maar we zullen nooit steunen wie niet wil bijdragen aan de gemeenschap.** Om de simpele reden dat je niet aan één iemand kan vragen om een bijdrage te leveren, naar eigen vermogen, als je het niet aan iedereen vraagt.

Om precies dezelfde reden zijn wij het er niet mee eens om loonmatiging te vragen aan werkende mensen, als er niet tegelijkertijd ook een inspanning gedaan wordt aan de top, of dat nu de top van het bedrijf of de top van de politiek is. Om dezelfde reden zijn wij het er niet mee eens om te raken aan de index als men niet bereid is om ook iets te doen aan de onverantwoorde stijging van de prijzen. Om dezelfde reden zijn wij niet bereid om wel – en terecht – de banken te redden uit de nood die ze zelf gecreëerd hebben, en ook nog eens te besparen op het redden van mensen uit de nood die ze níet zelf hebben gecreëerd. Daarvan kan geen sprake zijn.

Het is ook daarom, vrienden, dat ik heel vriendelijk ‘neen dank u’ zeg tegen het even vriendelijke en charmante aanbod van mensen zoals Etienne Davignon en andere mensen met grote vermogens, om, nu het moeilijk gaat, een éénmalige bijdrage te doen. Ik vind dat een heel charmant aanbod, maar ik zou het nog veel beter vinden als ze gewoon altijd zouden bijdragen zoals iedereen. Ze moeten dat niet plezant vinden, wij vinden dat ook niet plezant. Maar dat is nu eenmaal de manier waarop we de middelen bijeen leggen om samen te investeren in de vooruitgang van onze gemeenschap.

En iederéén draagt daar aan bij. Ook zij die misschien denken – ten onrechte – dat ze het niet nodig hebben. Dat het niet voor hen is. **Wij zijn niet tegen ‘zij die rijk zijn’. Wij zijn de vertegenwoordiger van ál diegenen, arm of rijk, jong of oud, gelovig of niet, ambtenaar, werknemer of zelfstandige, die bereid zijn om bij te dragen aan gemeenschappelijke vooruitgang.** Die bereid zijn om mee naar nieuwe wegen te zoeken, om het in de toekomst beter te maken dan vandaag, op een manier waarop we er allemaal samen iets aan hebben.

•

Een gemeenschap om trots op te zijn

Ik twijfel er geen moment aan dat er in Vlaanderen bijzonder veel mensen rondlopen die mee willen bouwen aan die toekomst. Maar dan moeten we bereid en in staat zijn om hen er de instrumenten toe te bieden. Om hen de weg te tonen en om samen met hen naar de weg te zoeken. En dan moeten we bereid zijn om dingen in vraag te stellen, om een partij te zijn die opnieuw staat voor verandering.

Voor veel mensen zijn wij een partij geworden die één belangrijke regel uit de Internationale vergeten is: “Sterft gij oude vormen en gedachten.” En ik begrijp dat: we zijn weliswaar niet de verdedigers geworden van die oude waarden, maar we zijn wel te vaak de verdedigers geworden van de bestaande waarden en de bestaande gedachten en normen. En we zijn trots op die waarden, omdat het iets is om trots op te zijn: we hebben ook veel gerealiseerd. **We hebben een samenleving opgebouwd waarin we de meeste werkende mensen beschermen tegen de uitwassen van waanzinnige hebzucht. En we mogen daar trots op zijn, maar dat mag ons niet blind maken voor het feit dat de armoede nog altijd niet de wereld uit is.** Dat we er nog altijd niet in slagen om iedereen een job te geven. Dat het ons nog altijd niet lukt om iedereen te helpen die geholpen moet worden. En dat, vrienden, is waar ooit die regel van de Internationale is op geïnspireerd: op de verontwaardiging daarover en de drang om daar iets aan te veranderen.

Als we dus zien dat armoede en ongelijkheid opnieuw toenemen, dat we er nog altijd niet in slagen om te voorkomen dat ons ingewikkelde systeem aan de enen toelaat om er misbruik van te maken, en niet in staat is om aan anderen de hulp te geven die zij verdienen, als we vaststellen dat ouderen armer worden, jongeren onzeker worden, dan moeten we opnieuw aanknopen bij die verandering. Dan moeten we opnieuw bereid zijn om structuren in vraag te stellen, om niet de vertegenwoordigers te zijn van 'het apparaat', maar de vertegenwoordigers van de mensen voor wie het dient. Dat is onze job.

•

Verandering en vooruitgang voor elkaar

Het is onze job, bijvoorbeeld, om de structuur van de staat in vraag te stellen en die te veranderen. Niet omdat we denken dat de ene beter is dan de andere. En ook niet omdat we ons baseren op de theorieën van Copernicus over het heelal, al gaan we hem niet tegenspreken – we zijn daar niet slim genoeg voor. Maar wel omdat we graag een bestuur willen dat efficiënt is, dat transparant is, dat kan werken voor de mensen en dat daar verantwoording kan over afleggen, op de best mogelijke manier. Zo'n staatsvorming willen we heel graag, en daar gaan we de komende weken en maanden verder aan werken. Alle niveaus in die structuur moeten in staat zijn om zich te verantwoorden, niet alleen over dat wat ze beter doen dan de anderen, maar over het samen laten vooruit gaan, en dat is de reden waarom voor ons meer autonomie hand in hand moet gaan met samenvallende verkiezingen. Ook die eis zullen we blijven op de tafel leggen, en niet alleen maar omdat het mensen een zondag in het kieshokje bespaart.

Zo moeten we ook bereid zijn om de structuur van onze economie bij te sturen, als we merken dat die nog altijd niet rechtvaardig is. We slagen er nog altijd niet in om voor toekomstige generaties een leefbare gemeenschap achter te laten. Het is nog altijd moeilijk om te investeren in nieuwe technologieën, die we nodig hebben, en al helemaal onmogelijk om die investeringen te betalen met de opbrengst van die technologie, die we vroeger allemaal samen betaald hebben. Wel, wij zijn de eersten die zullen voorstellen om dat te veranderen.

En ik heb het belangrijkste, moeilijkste punt tot het laatste gehouden: ook de structuur van onze sociale zekerheid is iets wat we in vraag moeten stellen, als blijkt dat ze een aantal evoluties in de samenleving niet heeft gevolgd. **Het naast elkaar bestaan van een statuut voor werknemers en een voor zelfstandigen laat misbruik toe, misbruik die onze sociale zekerheid geld kost en die de zwakste benadeelt. Arbeiders en bedienden zijn op de werkvloer nog met moeite van elkaar te onderscheiden, maar jammer genoeg nog al te goed in hun contract, arbeidsvoorwaarden en rechten. Voor heel veel mensen zijn de bijdragen die zij storten in ons systeem, onduidelijk geworden. Ze weten niet waar ze naartoe gaan, tot wat ze leiden en wat het eindresultaat zal zijn.** Dat moeten we ons aantrekken.

Het kan toch niet zijn dat we daarmee omgaan op dezelfde manier als sommige anderen met hun beleggingsperikelen zijn omgegaan. Zeker in de wetenschap dat het voor de meeste werkende mensen de belangrijkste investering is die ze in heel hun leven zullen doen. De bijdragen die ieder van ons doet moeten duidelijk, transparant, verstaanbaar en te rechtvaardigen zijn. En dat moet een permanente eis van ons zijn, een permanente bezorgdheid, om dat waar te maken voor die mensen.

Niets van dat alles zal noodzakelijk gemakkelijk zijn. **Je zal misschien een aantal keer kwaad op mij zijn als we daar voorstellen voor op tafel leggen. Maar als we in Vlaanderen de vertegenwoordigers willen zijn van die**

mensen die opnieuw een sociaal, economisch project willen opbouwen dat mensen kan beschermen, dan moeten we kiezen voor verandering en vooruitgang. Wij kiezen voor een project dat dit voor werkende mensen de beste plaats maakt om te leven, dat zich aanpast aan de omstandigheden en dat de toekomst vorm geeft. Een project dat duurzaamheid biedt aan de volgende generaties. Een Europees project, waarvan we in moeilijke tijden soms te gemakkelijk vergeten dat het ons 60 jaar vrede en welvaart heeft opgebracht en dat het nog niet af is.

Als we ons project willen herstellen, dan gaan we moeten kiezen voor nieuwe wegen, nieuwe oplossingen, ook als die moed vragen en ook als die moeilijk zijn. En ik garandeer u: als we dat doen, dan zijn er in Vlaanderen massa's mensen die samen met ons die weg willen bewandelen, die willen ingaan op de uitgestoken hand die ik u hier bied om daaraan samen te werken, om opnieuw een partij te worden die staat op de twee waarden die centraal zijn in ons DNA: **verandering en vooruitgang.**

••